

Veldmuisbestrijding in boomgaarden

Ir. A. J. Ophof, Wageningen

De populatiedynamica van de veldmuis verloopt in het algemeen een driejarige cyclus. In het eerste jaar leven de veldmuizen in de ruige wegbermen en slootkanten, waar zij als regel in geringe aantallen voorkomen. Deze ruigten vormen een optimaal biotoop (levensgemeenschap) voor deze dieren. Zij vinden daar voldoende voedsel en vooral ook voldoende dekking. Worden de wegbermen gemaaid en blijft het zwad liggen, dan geeft dit zwad nog extra bescherming. Onder dit gemaaide materiaal kunnen zij ongezien hun gang gaan, bovendien krijgen zij daardoor een extra bescherming tegen het klimaat.

In het tweede jaar, als hun aantal sterk vermeerderd is, zoekt de overbevolking zijn heil in de directe omgeving, echter vestigen zij zich nog steeds vrijwel uitsluitend in nabij gelegen ruigten.

Tenslotte, in het derde jaar, het jaar van de „veldmuizenplaag”, vloeit de overbevolking over ook naar die gebieden, die minder aantrekkelijk zijn en waar zij dus terecht komen in een biotoop dat nauwelijks voor hun vestiging geschikt is, doch waar zij, door gebrek aan beter, gedwongen genoeg mee moeten nemen.

In deze minder geschikte gebieden zijn zij kwetsbaar en aan het einde van dit derde jaar stort de populatie (tenslotte) ineen.

Na deze ineenstorting van de populatie ziet men vrijwel geen veldmuizen meer. Alleen in de meest geschikte biotopen, gevormd door ruige wegbermen, slootkanten e.d., blijft een kleine restpopulatie over die zich het jaar daarop weer gaat vermenigvuldigen en de cyclus begint opnieuw.

DE BESTRIJDING

A. Wering

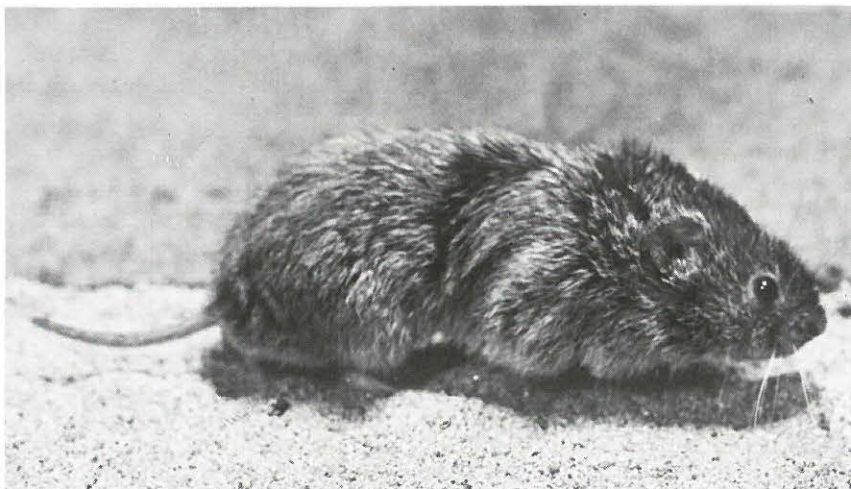
Uit het bovenstaande volgt dat de veldmuis, om zich te kunnen handhaven, een terrein nodig heeft met een ruige begroeiing. Voor de fruitteler is de consequentie hiervan, wil hij de veldmuizen zo goed mogelijk uit de boomgaard houden, ruige begroeiingen te vermijden. De volgende maatregelen zijn daarom gewenst:

1e. Indien de bodem in de boomgaard niet zwart kan worden gehouden, moet de *grasmat zo kort mogelijk worden gehouden*. Het beste is om in elk geval de bodem in de bomenrij in een brede strook zwart te houden. Lang gras aan de voet van de bomen is vragen om veldmuisbeschadiging. Ook het ter plaatse laten liggen van het zwad nodigt de veldmuizen tot vestiging uit, laat dit dus nooit liggen.

Dit alleen is niet voldoende.

2e. *Het snoeihout mag niet blijven liggen*. Dit biedt de muizen ook dekking en moet dus zo snel mogelijk worden verwijderd. Evenmin mogen lege zakken en andere rommel blijven liggen. Kortom een strikt volgehouden zeer ordelijke bedrijfsvoering is noodzakelijk. Dit houdt ook in het opruimen van het valfruit.

3e. Daarnaast zal ook aandacht moeten worden besteed aan eventueel *aanwezige wind-singels*. Ook hier zal de bodembegroeiing kort moeten worden gehouden, om te voorkomen dat ruige begroeiing in de singels veldmuizen aantrekt.

Veldmuis.

(Looppaden (wissels) van veldmuizen in grasland.

4e. Van groot belang is, dat de directe omgeving van de boomgaard goed in het oog wordt gehouden. De aan de boomgaard grenzende slootwal dient zo schoon mogelijk te worden gehouden. Het zwad van gemaaide kanten mag niet ter plaatse blijven liggen, evenmin het materiaal dat door het schonen van de sloot wordt geproduceerd. Dit geldt niet alleen voor de aangrenzende zijde van de sloot, doch ook voor de overkant, daar veldmuizen zo nodig goed kunnen zwemmen.

Hetzelfde geldt voor de bermen van aangrenzende wegen. Met de gebruikers van aangrenzende landerijen zal zo nodig overleg moeten worden gepleegd ten aanzien van het onderhoud van het grensgebied van de boomgaard.

B. De verdelging

Het blijft mogelijk, dat ondanks alle bovengenoemde maatregelen toch nog enkele veldmuizen in de boomgaard binnendringen. Niet alleen dat enkele veldmuizen in een fruitboomgaard al schade kunnen aanrichten, de binnengedrongen veldmuizen kunnen zich in zeer snel tempo vermenigvuldigen.

Het is daarom van groot belang dat nauwkeurig gelet wordt op de aanwezigheid van veldmuisgaatjes. Deze moeten onmiddellijk worden voorzien van een aantal muizenkorrels, vergiftigd met crimidine. Deze crimidine-korrels verdienen de voorkeur boven gewone muizenkorrels vergiftigd met zinkfosfide. Zij zijn beter bestand tegen vocht en behouden daarom langer hun werkzaamheid.

De merken zijn:

Aamutex-korrels van N.V. Aagrulon te Groningen

Castrix-korrels van Agro-Chemie Bayer N.V. te Arnhem

Jebo-muizenkorrels van N.V. Verdugt's Industrie- en Handelondetneming te Tiel

Luxan-Muizendood van de Chemisch Pharmaceutische Industrie Luxan N.V. te Arnhem.

Deze korrels kunnen in de gaatjes worden gebracht met behulp van een leggeweer, dan wel met een met korrels gevulde fles met een driehoekig doorboorde kurk of ook met behulp van een langstelig lepeltje. Als een ieder die in de boomgaard werkt verzocht wordt te letten op de muizengaten en een hoeveelheid muizenkorrels bij zich heeft, dan kan een en ander zonder veel extra moeite worden uitgevoerd. Deze bestrijding moet direct worden begonnen, *ook al vindt men slechts een enkel muizengaatje*. Wordt er gewacht met het leggen van muizenkorrels tot de populaties zich hebben uitgebreid, dan kost de bestrijding aanzienlijk meer moeite en tijd. Uitdrukkelijk zij er hier nog op gewezen, dat de muizenkorrels in geen geval breedwerpig mogen worden gestrooid. Dit kan grote vogelsterfte veroorzaken met alle gevolgen daarvan in verband met de Vogelwet. Bovendien is het effect op de muizenpopulatie relatief gering, aangezien de muizen alleen die korrels opnemen, die op de muizenpaadjes terecht zijn gekomen. Desgewenst kunnen er ook vaste voerplaatsen met muizenkorrels worden aangebracht door op niet te grote afstanden in de bomenrij draineerbuisen te leggen waarin een hoeveelheid muizentarwe. Deze voerplaatsen moeten worden bedekt met hooi of stro, opdat de muizen rustig en ongezien kunnen eten. Dit hooi of stro heeft bovendien het voordeel de aanwezige veldmuizen aan te trekken, daar zij een goede dekking voor de muizen geven.

Gebruikt men dakpannen voor deze voerplaatsen, dan moeten er 2 pannen worden gebruikt, die op elkaar worden gelegd met de korrels er tussen, zodat deze niet op de grond liggen. Daardoor behouden zij langer hun werkzaamheid. Ook deze dakpannen dienen te worden bedekt met stro of hooi.

Om de boomgaard te beschermen tegen binnendringende muizen uit de omgeving wordt er ook een ring van vaste voerplaatsen langs de grenzen van het perceel aangebracht, vanzelfsprekend vooral aan de bedreigde zijden.

Ook de directe omgeving zelve van de boomgaard moet bewaakt worden. Daar zal in ieder muizengaatje, ook als het er maar enkele zijn, muizentarwe moeten worden gebracht.

SPECIALE REGELING

Tenslotte nog een woord over het gebruik van endrin ter bestrijding van veldmuizen.

Het gebruik van dit preparaat ter bestrijding van veldmuizen is niet toegelaten in de zin van de Bestrijdingsmiddelenwet en daarom voor dit doel verboden. Er is echter een regeling getroffen, waardoor het mogelijk is om in noodgevallen en alleen in de periode van 15 november tot 15 maart toestemming te krijgen om met endrin tegen veldmuizen te spuiten. Deze vergunningen worden echter slechts bij uitzondering verleend en alleen in die gevallen, waarin de fruitteiler kan aantonen, dat hij al het mogelijke heeft gedaan om een veldmuizenplaag in zijn boomgaard te voorkomen. Er moet echter niet op worden gerekend, dat deze regeling steeds van kracht blijft.

1974 was een veldmuizenjaar; in het voorjaar van 1975 zal naar verwachting de plaag ineengestort zijn en zullen er dus nog maar heel weinig veldmuizen zijn overgebleven. Het is daarom noodzakelijk om reeds nu de bestrijding aan de hand van het hierboven gestelde ter hand te nemen ter besparing van veel moeite en kosten en ernstige schade in de toekomst.

(Overgenomen uit „De Fruitteelt”, jg. 65, no. 7, 14 febr. 1975. Foto's Ongediertebestrijding, Wageningen.)

Knaagschade van veldmuizen door „ringen” van appelboom.